

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 05, 2019

Nummer 5, 2019

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2019:235](#) 15-02-2019

Hof

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2019:1769](#) 26-02-2019

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2019:356](#) 19-02-2019

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2019:357](#) 19-02-2019

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2019:369](#) 12-02-2019

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2019:395](#) 12-02-2019

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2019:492](#) 12-02-2019

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2019:541](#) 22-01-2019

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2019:475](#) 22-01-2019

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2018:3850](#) 18-12-2018

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2018:5232](#) 13-12-2018

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2018:9649](#) 06-11-2018

Rechtbank

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2019:1050](#) 13-02-2019

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2019:1138](#) 07-02-2019

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2019:1421](#) 06-02-2019

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2019:1090](#) 05-02-2019

[Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2019:671](#) 09-01-2019

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2019:22](#) 04-01-2019

Rechtbank Zeeland-West-Brabant, ECLI:NL:RBZWB:2018:6405 30-10-2018

Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2018:5766 17-10-2018

Rechtbank Oost-Brabant, ECLI:NL:RBOBR:2018:4500 05-09-2018

RECHTSPRAAK

Beroepsaansprakelijkheid notaris bij verkoop en kwijtschelding namens volmachtgevers. Procederen namens nalatenschap van volmachtgevers.

Een echtpaar laat drie erfgenamen achter, kind E en kleinkinderen A en C. Op vordering van A en C is een verkoop en levering door de ouders aan E nietig verklaard wegens verboden Selbsteintritt (art. 3:68 BW). De bijbehorende onderhandse kwijtschelding van de koopsom aan E is overleefd.

A en C en hun testamentair bewindvoerders stellen de notaris aansprakelijk voor hun schade door de transactie. De notaris zou jegens A en C onrechtmatig hebben gehandeld door af te gaan op een ontoereikende volmacht en door onvoldoende te hebben onderzocht of de ouders de transactie en schenking wel wilden.

Volgens de rechtbank in eerste instantie (Rb. Noord-Nederland 1 april 2015, ECLI:NL:RBNNE:2015:1659) heeft de notaris hooguit jegens de ouders zijn zorgplicht geschonden. Zijn zorgplicht strekt niet (mede) tot bescherming van hun ten tijde van de transactie toekomstige erfgenamen. Aangezien A en C de vorderingen uitsluitend namens zichzelf en niet (ook) namens de nalatenschap hebben ingesteld, kon volgens de rechtbank in het midden blijven of de notaris jegens de ouders onrechtmatig had gehandeld.

Het hof oordeelt anders.

Het hof constateert ten eerste dat de bewindvoerders slechts als formele procespartij kunnen optreden, voor zover het testamentair bewind nog voortduurt. Het hof wijst hierbij op artikel 1:441 lid 1 BW en HR 7 maart 2014 (ECLI:NL:HR:2014:525). De vorderingen van A en C vallen volgens het hof onder het bereik van het bewind.

Voorts legt het hof de dagvaarding aldus uit dat door A en C respectievelijk hun bewindvoerders bevoegdlijk wordt geprocedeerd tegen de notaris (een derde), zowel namens de nalatenschap (art. 3:171 BW) als voor zichzelf.

Volgens het hof heeft de notaris jegens erflaters onrechtmatig gehandeld, zowel ten aanzien

van de verkoop en levering in strijd met artikel 3:68 BW, als ten aanzien van de kwijtschelding. Het hof baseert zich hierbij op het oordeel van de rechtbank en van de tuchtrechter (Hof Amsterdam 21 april 2015, ECLI:NL:GHAMS:2015:1446), waaraan de notaris zich heeft gerefereerd. De onzorgvuldigheid van de notaris is daarin gelegen dat hij zich er niet van vergewist heeft dat erflaters in staat waren hun wil te bepalen met betrekking tot de levering en de schenking en, voor het geval zou zijn gebleken dat zij daartoe wel in staat waren, dat de inhoud van de beide aktes in overeenstemming was met hun wil.

Voorshands is voldoende aannemelijk dat causaal verband bestaat tussen de onrechtmatige daad van de notaris en het ontstaan van de schade (de kosten van het ongedaan maken van de levering en de schenking). Allereerst geldt dat de erflaters, blijkens hun testament, de erven gelijkelijk wilden behandelen. Dat kennelijke voornemen is echter door de levering en schenking doorkruist. Daarnaast geldt dat het gevolg van de onrechtmatige daad van de notaris is geweest dat nu onzekerheid bestaat over de vraag of erflaters de transacties in kwestie werkelijk wilden. De zorgplicht van de notaris in het rechtsverkeer strekt er nu echter juist toe te voorkomen dat die onzekerheid bestaat.

De notaris kan de causaliteit ontkrachten door aannemelijk te maken dat de schade ook zonder zijn onrechtmatig handelen zou zijn ontstaan. Dat is het geval als komt vast te staan dat erflaters wilsbekwaam waren en de transacties in overeenstemming waren met hun wil. De notaris mag dit tegenbewijs leveren.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 26-02-2019

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2019:1769

Zaaknummer: 200.175.902/01

Rechters: W. Breemhaar, **Berg**, W.P.M. ter W.P.M. ten Berg en H. de Hek

Wetsartikelen: 3:68 BW en 6:162 BW

RECHTSPRAAK

Potentiële biologische kinderen van erflater mogen DNA van erflater vergelijken.

Ruim twintig potentiële donorkinderen vermoeden dat erflater – fertiliteitsarts – hun biologische vader is en willen dit met een DNA-test onderzoeken. De kinderen vinden het belangrijk om te weten of zij van de arts afstammen onder meer met het oog op mogelijke erfelijke aandoeningen en vanwege het algemeen erkende belang van kinderen bij duidelijkheid omtrent hun biologische vader. De arts wilde tijdens leven niet meerwerken aan het onderzoek.

De kortgedingrechter gaf in 2017 toestemming om DNA-materiaal van de overleden arts te verzamelen (ECLI:NL:RBROT:2017:4250). Het DNA-profiel ligt bij een notaris in een kluis.

De rechtbank heeft nu toestemming gegeven om het DNA van de donorkinderen te vergelijken met het DNA-profiel van de arts. Hun belangen om te weten of zij van de arts afstammen wegen zwaarder dan het belang van de weduwe (executeur) en de erfgenamen, die de wens van de overleden arts willen respecteren.

De familie van de arts wordt veroordeeld om de vergelijking van het DNA niet in de weg te staan. De notaris en het onderzoeksinstituut zijn geen partij in deze procedure en kunnen daarom nergens toe veroordeeld worden. Wel verwacht de rechtbank van hen dat zij meewerken aan het toegestane onderzoek, zonder de voorwaarde te stellen dat de familie daarin toestemt.

De rechtbank verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 13-02-2019

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2019:1050

Zaaknummer: C/10/541411 / HA ZA 17-1210 + C/10/541424 / HA ZA 17-1211

Rechters: P.F.G.T. Hofmeijer-Rutten, C. Bouwman en J.F. Koekebakker

Wetsartikelen: 4:145 BW

RECHTSPRAAK

Complexe vereffening. Kantonrechter geeft benoemde vereffenaar ambtshalve aanwijzing om na 8,5 jaar inzicht te geven in verloop van vereffening.

In een beneficiair aanvaarde nalatenschap is X in 2010 tot vereffenaar benoemd. In 2019 verzoekt X de kantonrechter zijn loon vast te stellen (art. 4:206 lid 3 BW) en legt daarbij een boedelbeschrijving per ultimo 2018 over. X heeft niet eerder een boedelbeschrijving ter inzage gelegd (art. 4:211 lid 3 BW).

Gelet op de complexiteit van de nalatenschap die mede tot benoeming van X tot vereffenaar heeft geleid, draagt de kantonrechter als toezichthouder pas bijna 8,5 jaar na het overlijden van de erflater summier kennis van het verloop van de vereffening. Alvorens een weloverwogen beslissing te kunnen nemen op het verzoek, geeft de kantonrechter X ambtshalve een aanwijzing (art. 4:210 BW). De kantonrechter verlangt van X onder meer een boedelbeschrijving per datum overlijden en een verslag van het verloop van de vereffening vanaf zijn benoeming tot vereffenaar.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 07-02-2019

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2019:1138

Zaaknummer: 7466900 BR VERZ 19-20

Rechters: R.P.J. Quaedackers

Wetsartikelen: 4:206 BW, 4:210 BW en 4:211 BW

RECHTSPRAAK

Erfgenamen verbeuren verzwegen Duits banktegoed aan mede-erfgenamen. Hoofdelijke betalingsverplichting.

Erflater laat zijn broer (Z), zuster (Y) en vier neven en nichten als versterferfgenamen achter. Y en Z hebben kort voor erflaters overlijden het bewind gevoerd over zijn vermogen. Tot de nalatenschap behoort een Duitse bankrekening waarop bij overlijden ruim 385.000 euro staat. Een dag voor erflaters overlijden heeft Z van deze bankrekening 100.000 euro opgenomen, een dag na het overlijden nog eens 380.000 euro. Een jaar later heeft Y het restantbedrag van ruim 5.000 euro opgenomen. Nadien blijft onduidelijk waar de opgenomen gelden zijn gebleven of hoe deze zijn besteed.

Z is in 2013, na erflater, overleden. Zijn echtgenote (X) is zijn enige (beneficiaire) erfgenaam. Vaststaat dat X, Y en Z alle drie betrokken waren bij de opnames en wisten van het bestaan van het geld. Alle drie hebben zij dit opzettelijk verzwegen aan de boedelnotaris en de andere erfgenamen. In de tussenuitspraak ECLI:NL:RBOVE:2019:672 heeft de rechtbank voor recht verklaard dat X en Y hun aandeel in het banktegoed daardoor hebben verbeurd aan de andere erfgenamen (art. 3:194 lid 2 BW).

In de onderhavige procedure vorderen de benoemde vereffenaars van de nalatenschap met succes hoofdelijke veroordeling van X en Y tot betaling van zowel de 100.000 euro als de andere twee bedragen.

In beide procedures verweert X zich tevergeefs op haar (mogelijke) beneficiaire aanvaarding van de nalatenschap van Z. De redelijkheid en billijkheid tussen X en de overige deelgerechtigden verhindert volgens de rechtbank dat X zich nog kan beroepen op de bescherming van beneficiaire aanvaarding. X moet zich de hoofdelijke betalingsveroordelingen ten gunste van erflaters nalatenschap als persoonlijke verplichting laten welgevalen.

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 09-01-2019

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2019:671

Zaaknummer: C/08/190695 / HA ZA 16-377

Rechters: M.L.J. Koopmans

Wetsartikelen: 3:194 BW

RECHTSPRAAK

Erfbelasting. WOZ-waarde, papieren schenkingen, bedrijfsopvolgingsfaciliteit.

X erft van haar vader en verweert zich op drie punten tegen de aanslag erfbelasting. Tevergeefs.

Ten eerste betoogt X dat de inspecteur ten onrechte is uitgegaan van de WOZ-waarde van de woning van haar vader (art. 21 lid 5 SW 1956). Volgens X moet rekening worden gehouden met de verhuurde staat van de woning (art. 21 lid 8 SW 1956) en is de WOZ-waarde te hoog vastgesteld. Volgens de rechtbank maakt X de verhuur niet aannemelijk. Voorts is de WOZ-waarde gehandhaafd, ondanks het bezwaar en beroep dat X daartegen instelde.

Ten tweede verweert X zich tegen de heffing over de papieren schenkingen van haar vader (art. 10 SW 1956). X maakt echter niet aannemelijk dat vader de rente daarover heeft betaald. X verwijst naar een overzicht van niet-ondertekende en oncontroleerbare kasbetalingen, die onvoldoende bewijs opleveren. Het standpunt van X dat de rente is betaald, is voorts in strijd met haar aangifte erfbelasting, waarin X de rentebedragen als schuld opvoert. Ook de schuldig gebleven rente acht de rechtbank terecht fictief belast (art. 10 SW 1956), onder verwijzing naar HR 10 oktober 2014 (ECLI:NL:HR:2014:2921). Ook van de rentebedragen heeft vader tot overlijden het genot behouden.

Tot slot beroept X zich ten onrechte op de bedrijfsopvolgingsfaciliteit (art. 35b e.v. SW 1956). Tot de nalatenschap behoort geen ondernemingsvermogen. Het onderscheid in de belastingregels tussen ondernemings- en privévermogen is niet in strijd met het gelijkheidsbeginsel (HR 22 november 2013, ECLI:NL:HR:2013:1212).

Instantie: Rechtbank Zeeland-West-Brabant

Datum uitspraak: 30-10-2018

ECLI: ECLI:NL:RBZWB:2018:6405

Zaaknummer: AWB - 17 _ 3325

Rechters: M.M. de Werd

Wetsartikelen: 10 SW 1956, 21 SW 1956 en 35b SW 1956

RECHTSPRAAK

Beroepsfout bij opstellen aanvullend testament? Ook bij een beperkte opdracht moet de notaris de volledige uiterste wil van de testateur controleren.

De notaris heeft in 2007 een testament voor erflater gemaakt. Hierin staan geldlegaten voor de kleinkinderen, ter grootte van het voor de erfbelasting vrijgestelde bedrag. Twee van erflaters kinderen (X en Y) zijn tot enige erfgenamen benoemd. In 2014 heeft de notaris alleen de erfstelling aangepast. Het erfdeel van kind X is vergroot tot driekwart. X had deze aanpassing telefonisch doorgegeven aan de notaris. De notaris heeft het testament thuis bij erflater besproken en direct daarna gepasseerd.

Na het overlijden blijkt vaders nalatenschap negatief. Het tekort wordt veroorzaakt door vaders schulden door zijn overbedeling in moeders nalatenschap (2011), in combinatie met de legaten aan de kleinkinderen. De tuchtrechter oordeelt dat de notaris in 2014 verwijtbaar heeft gehandeld door zich geen inzicht te verschaffen in de financiële situatie van vader destijds. In de onderhavige procedure vordert X schadevergoeding van de notaris. X heeft de nalatenschap overigens beneficiair aanvaard.

Volgens de rechtbank had de notaris in 2014 niet kunnen volstaan met het doorvoeren van de telefonisch doorgegeven aanpassing. Het volstond dus ook niet om alleen deze aanpassing met vader te bespreken en in algemene termen te vragen of de legaten aan de kleinkinderen in stand moesten blijven. Zonder het doorrekenen van de consequenties van de legaten, in combinatie met de vorderingen uit de nalatenschap van moeder, kon de notaris niet controleren of de aanpassing van het testament uit 2007 voor vader zijn uiterste wil vertegenwoordigde. De notaris moet, ook bij een beperkte opdracht, controleren of met het uitvoeren van die opdracht, de volledige inhoud van het testament voldoet aan de uiterste wil die de testateur daarmee wil vastleggen. Echter, daarmee is niet gegeven dat vader zijn testament anders zou hebben laten vastleggen, als de notaris hem volledig en correct zou hebben voorgelicht. Aan het vereiste van een causaal verband is niet voldaan door het enkele gegeven dat door het handelen van de notaris aan vader de mogelijkheid is ontnomen om zijn testament anders te laten vastleggen.

Wat de inhoud van het testament zou zijn geweest als vader juist en volledig zou zijn geïnformeerd, kan alleen worden vastgesteld als zijn bedoeling in 2014 bekend zou zijn. Die bedoeling kan de rechtbank niet vaststellen. Met de vergroting van het erfdeel van X is nog niet gegeven dat vader wilde dat de kleinkinderen minder zouden krijgen. Volgens de notaris wilde vader dat er zo veel mogelijk naar de kleinkinderen zou gaan.

Instantie: Rechtbank Oost-Brabant

Datum uitspraak: 05-09-2018

ECLI: ECLI:NL:RBOBR:2018:4500

Zaaknummer: C-01-334859 - HA ZA 18-376

Rechters: A.G.M.H. Bennenbroek

Wetsartikelen: 6:162 BW

RECHTSPRAAK

Ontslag executeur wegens gewichtige redenen afgewezen. Ontslag op eigen verzoek toegewezen.

Broer en zus zijn enige erfgenamen in een nalatenschap. De zuster is tot executeur benoemd. De broer verzoekt haar ontslag wegens gewichtige redenen (art. 4:149 lid 1 onder f BW, art. 4:149 lid 2 BW). Volgens hem is zijn zuster ongeschikt en onbekwaam als executeur. De kantonrechter stelt voorop dat erflaatster de zuster als vertrouwenspersoon heeft aangewezen om haar nalatenschap af te wikkelen. De kantonrechter vindt de stelling van de broer te algemeen en onvoldoende onderbouwd, mede gelet op het gemotiveerde verweer van de zuster waarin zij aangeeft welke werkzaamheden zij al heeft verricht.

Broer en zus zijn het ter mondelinge behandeling echter eens geworden dat een boedelnotaris de afwikkeling vervolgt en dat de zuster zich als executeur terugtrekt. De kantonrechter ontslaat de zuster als executeur op eigen verzoek.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 05-02-2019

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2019:1090

Zaaknummer: 7218198 BR VERZ 18-264

Rechters: P. Hoekstra

Wetsartikelen: 4:149 BW

RECHTSPRAAK

Vordering tot afgifte afschrift testament ex-schoonvader toegewezen.

Man en vrouw zijn in 2012 uit de echt gescheiden. In 2010 is de vader van de man overleden. De vrouw stelt na echtscheiding dat de erfenis een nagekomen bate betreft, die volgens het echtscheidingsconvenant alsnog verdeeld moet worden. Volgens de man is geen sprake van een nagekomen bate. In het mediationtraject is de erfenis kort onderwerp van gesprek geweest. Gelet op het gebruiksrecht van de moeder van de man, was een aanstaande finale verdeling van de nalatenschap toen niet snel te verwachten. Voorts had de vrouw zelf nog een volledige erfenis te verrwachten van haar ouders.

De vrouw vordert op basis van artikel 843a Rv met succes een afschrift van het testament van de vader van de man. Zij heeft het stuk nodig om op basis daarvan te kunnen beoordelen of zij jegens de man mogelijk ergens aanspraak op kan maken. Of al dan niet sprake is van een nagekomen bate, speelt bij de beoordeling van de vordering tot afgifte geen doorslaggevende rol. De rechtbank veroordeelt de man tot afgifte van een afschrift van het testament.

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 17-10-2018

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2018:5766

Zaaknummer: NL18.9149

Rechters: G.J. Meijer

Wetsartikelen: 843a Rv

RECHTSPRAAK

***Onttrekkingen aan en/of-rekeningen tussen erflaatster en zoon.
Verboden Selbsteintritt? Schenking door misbruik van
omstandigheden?***

Twee broers zijn enige erfgenamen van hun moeder. Broer 2 had met moeder en/of-rekeningen. Volgens broer 1 moet broer 2 bepaalde uitgaven van deze rekeningen aan de nalatenschap terugbetalen, omdat deze in strijd met het verbod van artikel 3:68 BW (Selbsteintritt) zijn gedaan. Volgens het hof is geen sprake van een volmacht en speelt artikel 3:68 BW daardoor geen rol. Reeds uit hoofde van de tenaamstelling (en/of) was broer 2 bevoegd om de uitgaven te doen, daarvoor was geen volmacht nodig.

Het hof deelt het bij moeders overlijden resterende saldo toe aan broer 2, die wegens overbedeling de helft moet vergoeden aan broer 1. Het hof houdt geen rekening met betalingen die na het overlijden zouden hebben plaatsgevonden, omdat broer 2 heeft nagelaten deze betalingen – o.a. inkomstenbelasting en terugbetaling zorgtoeslag – met bewijsstukken te staven.

Broer 1 stelt voorts dat sprake is van schenkingen van de en/of-rekeningen aan broer 2, die vernietigbaar zijn wegens misbruik van omstandigheden. Volgens het hof heeft broer 1 niet voldaan aan zijn stelplicht als bedoeld in artikel 7:176 BW, voor zover al sprake is van schenkingen. Broer 1 heeft onvoldoende onderbouwd zijn stelling dat moeder financieel en persoonlijk volledig afhankelijk was van broer 2 en dat haar geestesgesteldheid te wensen overliet.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 19-02-2019

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2019:357

Zaaknummer: 200.231.496/01

Rechters: F. Ibili, C.M. Warnaar en S.H.M. van der Heiden

Wetsartikelen: 3:68 BW en 7:176 BW

RECHTSPRAAK

Geschil over asbus moeder. Vader trekt als bezorger van de uitvaart aan het langste eind.

Vader en de kinderen strijden over de asbus met daarin de as van moeder. Zij hebben uiteenlopende ideeën over de asbestemming. Moeder heeft in haar laatste testament (1992) vader tot executeur en bezorger van de uitvaart benoemd. De verhouding tussen vader en (drie van) de kinderen is volledig verstoord. Volgens de kinderen heeft vader moeder respectloos behandeld. Vader had een bezoek- en toegangsverbod voor het verpleegtehuis waar moeder voor haar overlijden verbleef. De laatste jaren was moeder dementerend.

Op grond van het testament is vader in beginsel degene die de uitvaart bepaalt. Het feit dat een van de kinderen verlof voor de crematie heeft aangevraagd (art. 11 Wet op de lijkbezorging) heeft niet tot gevolg dat de last voor vader om de uitvaart te regelen, is vervallen.

Voor de vraag welke bestemming de as moet krijgen, neemt het hof tot uitgangspunt dat de wens van moeder in beginsel bepalend is. Het testament uit 1992 geeft hiervoor de meeste, objectieve rechtszekerheid. Moeder heeft voor haar ziekte kennelijk geen aanleiding gezien het testament te herzien en zich ook niet anderszins schriftelijk hierover uitgelaten. Op basis hiervan oordeelt het hof dat de asbus aan vader moet worden afgegeven. Het is vader die bestemt wat ermee zal gebeuren.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 19-02-2019

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2019:356

Zaaknummer: 200.240.473/01

Rechters: A.N. Labohm, E.A. Mink en F. Ibili

Wetsartikelen: 11 Wet op de lijkbezorging

RECHTSPRAAK

Sterftewinst, artikel 13a SW 1956. Waardestijging aandelen door overlijden, ondanks eerdere overlijdensdiagnose, aldus ook Hoge Raad.

Moeder blijkt in mei 2015 ongeneeslijk ziek. In juli 2015 overlijdt zij. Door haar overlijden vervalt een lijfrenteverplichting in de bv van de zoon, waarin hij een aanmerkelijk belang heeft. Volgens de inspecteur is bij de zoon sprake van een fictief erfrechtelijke verkrijging als bedoeld in artikel 13a SW 1956 (sterftewinst), ter waarde van ruim 218.000 euro. Volgens de zoon is de waarde van zijn aandelen al gestegen voor het overlijden van moeder, door de diagnose in mei 2015. Een derde koper zal vanaf toen immers met de korte levensverwachting van moeder rekening hebben gehouden. Volgens de zoon heeft het overlijden van moeder niet tot een fictieve verkrijging in de zin van artikel 13a SW 1956 geleid.

De rechtbank (ECLI:NL:RBDHA:2017:11204) en het hof (ECLI:NL:GHDHA:2018:234) achtten artikel 13a SW 1956 hier wel van toepassing. Het hof verwijst hierbij naar de toelichting op artikel 13a SW 1956 in de parlementaire geschiedenis (Kamerstukken II 2001/02, 28488, 3, p. 2 en Kamerstukken II 2002/03, 28488, 5, p. 2-3). De tekst van het wetsartikel leidt niet tot een ander oordeel.

De Hoge Raad wijst nu het cassatieberoep af. De wetgever heeft een einde willen maken aan constructies waarbij oudedagsvoorzieningen van een erflater worden ondergebracht in een vennootschap waarvan de aandelen worden gehouden door een ander dan erflater en de waardestijging door het overlijden van erflater onbelast blijft. De wetgever heeft een gelijke behandeling nagestreefd van gevallen waarin de aandelen in handen van erflater zelf of in die van anderen zijn. Aan de bedoeling van de wetgever wordt recht gedaan door voor de op grond van artikel 13a SW 1956 te belasten waardestijging van de aandelen mede rekening te houden met een eventuele eerdere afwaardering van die voorziening in verband met verminderd langlevensrisico van de verzekerde. Het oordeel van het hof is daarom juist.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-02-2019

ECLI: ECLI:NL:HR:2019:235

Zaaknummer: 18/01139

Rechters: G. de Groot, J.A.C.A. Overgaauw, J. Wortel, A.F.M. Q Beukers-van Dooren en P.A.G.M. Cools

Wetsartikelen: 13a SW 1956

RECHTSPRAAK

Geldlening of schenking?

M en V hebben een kortdurende affectieve relatie gehad. In die periode (2015) heeft V driemaal bedragen overgeboekt naar M, tweemaal onder vermelding van 'geldlening'. Verder is niets schriftelijk vastgelegd. Het gaat in totaal om ruim 10.000 euro. M stelt tevergeefs dat sprake is van schenkingen (art. 7:175 BW).

V heeft gesteld en voldoende onderbouwd (art. 150 Rv) dat sprake is van geldleningen (art. 7A:1791 oud BW). Het feit dat M en V pas kort een affectieve relatie hadden en de omvang van de bedragen ondersteunen haar verhaal. M heeft na ontvangst niet kenbaar gemaakt het oneens te zijn met de vermelding 'lening'. Het feit dat geen rente en geen termijn van terugbetaling is afgesproken, betekent nog niet dat van een geldlening geen sprake is. M heeft de geldlening onvoldoende betwist, zodat het hof deze als vaststaand aanneemt (art. 149 lid 1 Rv).

De bijna even grote tegenvordering van M ter zake van tijdens de relatie gemaakte autoritten – M heeft een eigen taxibedrijf – kan niet slagen, alleen al omdat M niet stelt dat daaraan een vervoersovereenkomst ten grondslag ligt.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 12-02-2019

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2019:492

Zaaknummer: 200.208.689_01

Rechters: I.B.N. Keizer, M.G.W.M. Stienissen en H. Struik

Wetsartikelen: 7:175 BW, 7A:1791 oud BW, 149 Rv en 150 Rv

RECHTSPRAAK

Zuivere erfgenaam in privé aansprakelijk voor borgstelling vader.

Vader was – indirect – bestuurder van een ijzerhandel en heeft zich persoonlijk borg gesteld voor een schuld van de bv tot ruim 160.000 euro. Na vaders overlijden aanvaarden zijn twee kinderen de nalatenschap zuiver door een schriftelijke verklaring. Nadat de schuldeiser de borgstelling inroept, verzoeken de kinderen in een andere procedure machtiging om de nalatenschap alsnog beneficiair te aanvaarden. Kind X verkrijgt de machtiging wel, kind Y niet. Voor kind Y is geen sprake van een onverwachte schuld. Y wist bij het zuiver aanvaarden van de schulden van de bv en van de borgstelling of behoorde die te kennen en was anders te laat geweest met zijn verzoek.

In de onderhavige procedure vordert de schuldeiser met succes betaling van Y van het gehele bedrag. De verplichtingen van vader uit de borg zijn overgegaan op Y als erfgenaam (art. 4:182 BW). Kind X kan niet in privé worden aangesproken tot betaling, kind Y wel (art. 4:184 BW).

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 06-02-2019

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2019:1421

Zaaknummer: C/10/533526 / HA ZA 17-818

Rechters: C.M.E. van der Hoeven

Wetsartikelen: 4:182 BW, 4:184 BW en 4:194a BW

RECHTSPRAAK

Hof verleent alsnog machtiging om grootvaders nalatenschap namens minderjarig kleinkind te verwerpen.

Grootvaders nalatenschap is door zijn zoon en dochter verworpen. De meerderjarigenbewindvoerder van de zoon heeft hiertoe de benodigde machtiging verkregen (art. 4:193 BW). In de onderhavige procedure is machtiging gevraagd voor het verwerpen van de nalatenschap door het minderjarige kind van de zoon, die bij plaatsvervulling opkomt als erfgenaam. De rechtbank heeft de machtiging afgewezen, omdat onvoldoende onderbouwd was dat de nalatenschap negatief is. Het hof verleent de machtiging alsnog.

Hoewel het oorspronkelijke verzoek door beide ouders is gedaan en alleen de moeder hoger beroep heeft ingesteld, acht het hof haar ontvankelijk gezien de werking van artikel 1:253i lid 1 BW. Van bezwaren van de vader of zijn bewindvoerder is niet gebleken.

De moeder kan niet concreet aantonen dat de nalatenschap negatief is. Intussen is wel voldoende aannemelijk dat erflater schulden had. Voor zover moeder weet, ontbreken bezittingen van enige waarde. Beide kinderen van erflater hebben de nalatenschap verworpen. Het hof acht aannemelijk dat de nalatenschap negatief is. De belangen van de minderjarige verzetten zich niet tegen het verlenen van de machtiging.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 13-12-2018

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2018:5232

Zaaknummer: 200.242.346/01

Rechters: S.M.A.M. Venhuizen, A.P. Zweers-van Vollenhoven en T. van der Valk

Wetsartikelen: 1:253i BW en 4:193 BW

RECHTSPRAAK

Bank betaalt te veel uit aan erfgenaam. Onverschuldigde betaling en cessie herstellen evenwicht.

De bank heeft, mede op basis van een verklaring van erfrecht, van de ervenrekening een bedrag overgemaakt aan erfgenaam B. Naderhand blijkt een deel onverschuldigd betaald te zijn. Hierdoor hebben de andere erfgenaam (A) en twee schuldeisers (X en Y) van de nalatenschap schade geleden. De bank vergoedt de schade, waartegenover A, X en Y voor dit bedrag hun vorderingen op B aan de bank cederen. In dit geding vordert de bank van B betaling van de vorderingen. Het hof veroordeelt B tot betaling. Mede-erfgenaam A was vrij om zijn vordering aan de bank te cederen (art. 3:84 BW, art. 3:94 BW). B werpt tegen dat A door het handelen van de bank niet is geschaad in zijn verhaalsmogelijkheden. Volgens het hof doet dit hier niet ter zake.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 12-02-2019

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2019:395

Zaaknummer: 200.224.328/01

Rechters: L.A.J. Dun, J.C. Toorman en E.K. van Veldhuijzen Zanten

Wetsartikelen: 3:84 BW en 3:94 BW

RECHTSPRAAK

Omkering bewijslast schenking.

Grootvader heeft drie kleinkinderen tot erfgenamen benoemd. Grootvader woonde voor zijn overlijden vele jaren in bij X en haar gezin. De erfgenamen vorderen van X terugbetaling van gelden die X zou hebben onttrokken aan het vermogen van erflater. De erfgenamen baseren hun vordering op onrechtmatige daad, onverschuldigde betaling en ongerechtvaardigde verrijking. X stelt daartegenover dat erflater het geld aan haar heeft geschonken.

In beginsel rust op de erfgenamen de bewijslast van hun standpunt (art. 150 Rv). In dit geval ziet het hof op grond van de redelijkheid en billijkheid, gelet op de omstandigheden van het geval, reden om de bewijslast om te keren en X te belasten met het bewijs dat sprake is geweest van schenkingen.

De beslissing tot deze omkering van de bewijslast dient te worden gemotiveerd, waarbij de rechter de omstandigheden moet vaststellen die hem tot dit oordeel hebben geleid en inzicht moet geven in de gedachtegang die hij daarbij heeft gevolgd (HR 2 november 2007, ECLI:NL:HR:2007:BA8445). Het hof wijst onder meer op het feit dat erflater tot zijn overlijden jarenlang intensief en dagelijks contact had met X en niet met de kleinkinderen. De te bewijzen feiten en omstandigheden bevinden zich volledig in het domein van X.

Indien na bewijslevering schenking komt vast te staan, zal het hof toepassing geven aan artikel 7:176 BW. Dit artikel geeft voor het geval van misbruik van omstandigheden een bijzonder – van artikel 150 Rv afwijkend – bewijsregime.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 22-01-2019

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2019:541

Zaaknummer: 200.210.600

Rechters: R.A. Dozy, J.H. Lieber en J.U.M. van der Werff

Wetsartikelen: 7:176 BW en 150 Rv

RECHTSPRAAK

Uitsluitingsclausule in testament betekent nog geen uitsluitingsclausule bij schenking kort voor overlijden.

Bij echtscheiding rijst de vraag of schenkingen aan V van haar tante in de huwelijksgemeenschap zijn gevallen. De twee schenkingen zijn kort voor tantes overlijden giraal gedaan en ontvangen. V stelt dat, omdat tante in haar testament een uitsluitingsclausule heeft opgenomen, het ook aannemelijk is dat de schenkingen onder uitsluitingsclausule zijn gedaan. V wijst er ook op dat de laatste schenking mede bepalend is geweest voor de omvang van de nalatenschap en de erfbelasting.

Het hof ziet het anders. Uit artikel 1:94 BW volgt dat een uitsluitingsclausule niet meer na het doen van de gift kan worden bedongen. Tante had aan de girale overboeking vormvrij een uitsluitingsclausule kunnen verbinden. Uit de overboeking 'schenking' en 'schenking 2' kan geen uitsluitingsclausule worden afgeleid. Voor zover V betoogt dat een voorschot op een erfenis gelijk is te stellen aan een verkrijging krachtens erfrecht waarop de uitsluitingsclausule in een testament van toepassing is, is dat onjuist. Van een verkrijging krachtens erfrecht kan pas sprake zijn na het overlijden van tante.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 22-01-2019

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2019:475

Zaaknummer: 200.234.257 en 200.234.260

Rechters: T. ter Brugge, R. Feunekes en J.U.M. van der Werff

Wetsartikelen: 1:94 BW

RECHTSPRAAK

Vaststelling wilsbekwaamheid en waarde woning na zo'n 20 jaar.

Moeder heeft haar zonen onderfd. Een van hen stelt dat haar testament uit 2003 nietig is wegens wilsonbreken. Moeder leed na een herseninfarct aan afasie. Uit de stukken die de zoon in het geding brengt, kan het hof niet opmaken dat moeder ten tijde van het testen wilsonbekwaam was. De zoon slaagt nu niet in zijn bewijsopdracht die het hof hem in 2016 gaf (ECLI:NL:GHDHA:2016:2982). Gezien het tijdsverloop (2003-2016) is het complex om de getuigenverklaringen te waarderen. Het hof laat zich daarom met name leiden door objectieve bronnen, zoals de verklaringen van deskundigen en familieleden die geen belang hebben bij de zaak. Het hof hecht veel waarde aan de verklaring van de instrumenterend notaris, mede gelet op zijn wilscontroleerende functie. De medische verklaringen ondersteunen de verklaring van de notaris dat moeder bij het testen wilsbekwaam was. In een tuchtprocedure is niet gebleken dat de notaris onzorgvuldig is geweest bij de totstandkoming van het testament.

De zoon had een vordering op moeder vanwege het ouderlijke boedelverdelingstestament van vader. Bij vaders overlijden in 1999 zijn geen boedelbeschrijving of successieaangifte opgesteld. Voor de waardering van de vordering van de zoon moet de waarde in het economische verkeer van de woning in 1999 achteraf worden vastgesteld, wat niet eenvoudig is. De toenmalige WOZ-waarde volstaat niet. Deze kwam in 1999 onvoldoende overeen met de werkelijke waarde. Het hof stelt de waarde in redelijkheid vast op basis van taxaties die achteraf naar eer en geweten zijn verricht door drie deskundigen.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 18-12-2018

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2018:3850

Zaaknummer: 200.165.443/01

Rechters: A.H.N. Stollenwerck, A.N. Labohm en R.L.M.C. Janssen

Wetsartikelen: 4:1167 oud BW

RECHTSPRAAK

Onbezoldigde arbeid voor erflaters bv. Salaire différé niet van toepassing.

Vader heeft zijn partner X tot enig erfgenaam benoemd. Zijn dochter Y vordert van X een som ineens als bedoeld in artikel 4:36 BW (salaire différé). Het hof wijst de som ineens af, omdat het gaat om onbetaalde arbeid die Y heeft verricht, niet in de huishouding of het beroep of bedrijf van vader, maar in zijn (middellijke) vennootschap. Uit de wettekst, het systeem van de wet, noch de parlementaire geschiedenis volgt dat artikel 4:36 BW kan worden toegepast voor onbezoldigde arbeid verricht voor een vennootschap van erflater.

In tegenstelling tot artikel 4:38 BW en artikel 4:74 BW kent artikel 4:36 BW geen expliciete regeling voor het geval van een besloten of naamloze vennootschap. Dit verschil valt ook te verklaren. Artikel 4:38 BW en artikel 4:74 BW bieden een faciliteit ter waarborging van de voortzetting van een beroep of bedrijf, waarbij met een beroep of bedrijf gelijk wordt gesteld een onderneming gedreven door een nv of bv van erflater. Artikel 4:36 BW heeft een ander uitgangspunt. Het ziet op een vergoeding voor onbezoldigd verrichte arbeid. Deze onbezoldigde arbeid beïnvloedt de omvang van de nalatenschap. Ingeval arbeid is verricht in het beroep of bedrijf van de vennootschap, beïnvloedt dit het vermogen van vennootschap en is dit slechts indirect van invloed op de omvang van de nalatenschap en bovendien niet altijd, zoals in het geval dat de waarde van die aandelen nihil is, omdat het vermogen van de vennootschap negatief is. Om die reden bestaat te minder grond om aan te nemen dat artikel 4:36 BW ook op een vennootschap ziet.

Artikel 4:36 BW vindt zijn grondslag en oorsprong in het agrarisch recht en is gebaseerd op de billijkheidsgedachte. Volgens het hof vormt deze gedachte onvoldoende grondslag voor vereenzelviging van erflater met zijn bv. Met de rechtsfiguur van vereenzelviging wordt terughoudend omgegaan. Het hof ziet ook in de feiten en omstandigheden reden te minder voor vereenzelviging. Y heeft geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid die zich eerder voordeed om salaris of vergoeding te bedingen. En het lijkt erop dat bij de overname van de werkmaatschappij door Y en haar zuster, gelet op de lage overnamesom, een zekere verrekening heeft plaatsgevonden.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 12-02-2019

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2019:369

Zaaknummer: 200.226.638/01

Rechters: M.C. Schenkeveld, C.M.J. Peters en T.A.M. Tjhuis

Wetsartikelen: 4:36 BW, 4:38 BW en 4:74 BW

RECHTSPRAAK

Schenking onder bewind en machtiging kantonrechter. Bewindbepalingen schieten kantonrechter in verkeerde keelgat.

Grootouders willen hun minderjarige kleinkinderen ruim 2.000 euro schenken, onder bewind. Blijkens een conceptakte duurt het bewind voort totdat het jongste kleinkind 35 jaar wordt. Als een begiftigde bepaalde leefregels overtreedt, duurt het bewind echter levenslang. De grootouders verlangen onder meer dat de kleinkinderen niet verslaafd raken aan drugs, grote tatouages achterwege laten en hun BMI binnen de perken houden. De grootouders wensen dit regime ook te laten gelden voor eerder gedane schenkingen.

De moeder van enkele kleinkinderen weigert de schenking te aanvaarden. Zij meent dat de leefregels niet in de schenkingsakte thuishoren en is het niet eens met de toepassing op eerdere schenkingen.

De grootouders vragen – via een notaris – de kantonrechter om machtiging voor de moeder om de schenking namens de kleinkinderen te aanvaarden (art. 1:345 lid 1 onder c BW, art. 1:253k BW). De kantonrechter verklaart het verzoek niet-ontvankelijk, omdat het niet namens de moeder is gedaan.

Ten overvloede overweegt de kantonrechter dat hij de machtiging sowieso niet had kunnen verlenen, omdat de gestelde voorwaarden niet in het belang van de minderjarige noodzakelijk, nuttig of wenselijk zijn (art. 1:356 BW). Immers, het is volstrekt onduidelijk door wie en hoe wordt bepaald of de voorwaarden zijn vervuld. Verder druist het achteraf van toepassing verklaren van voorwaarden op eerdere schenkingen in tegen de regels van het opgewekt vertrouwen.

De schenkingsovereenkomst zal zijn ingegeven vanuit de beste bedoelingen, maar de voorwaarden neigen naar een financieel dwangmiddel om aan de kleinkinderen tot (bijna) in lengte van dagen op vele gebieden een levensstijl op te leggen zoals de grootouders die voorstaan. Het komt de kantonrechter voor dat er pedagogisch andere middelen zijn om (klein)kinderen de juist geachte levensstijl mee te geven.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 04-01-2019

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2019:22

Zaaknummer: 7351095 UT VERZ 18-24783

Rechters: A.M. Crouwel

Wetsartikelen: 1:253k BW, 1:345 BW en 1:356 BW

RECHTSPRAAK

Bewindvoerder verzoekt tevergeefs om machtiging. Eerder verleende goedkeurende stempelbeschikkingen kunnen niet bijdragen aan schenkingstraditie.

X is sinds 2009 meerderjarigenbewindvoerder van haar vader. X verzoekt in 2017 machtiging voor schenkingen van vader aan X en haar zuster voor het bedrag van de (normale) fiscale vrijstelling (art. 1:441 lid 2 onder a BW). In 2014, 2015 en 2016 hebben vergelijkbare schenkingen plaatsgevonden. In 2014 en 2015 is de machtiging verleend in een zogeheten stempelbeschikking, in 2016 in een inhoudelijke beschikking, met de vermelding dat toekomstige verzoeken beoordeeld zouden worden aan de hand van het geldende toetsingskader (Aanbevelingen meerderjarigenbewind LOVCK).

Het hof wijst de machtiging voor 2017 af, bij gebreke van de vereiste schenkingstraditie. Voor de instelling van het bewind is geen schenkingstraditie aangetoond en door de schenkingen in 2014 tot en met 2016 is geen schenkingstraditie ontstaan. Uit de stempelbeschikkingen van 2014 en 2015 kan niet het gerechtvaardigd vertrouwen worden ontleend dat de machtiging in de toekomst telkens zal worden verleend, uit de inhoudelijke beschikking van 2016 evenmin.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 06-11-2018

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2018:9649

Zaaknummer: 200.235.241

Rechters: R. Feunekes, I.G.M.T. der Weijers-van Marck en J.G. Idsardi

Wetsartikelen: 1:441 BW